رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

التَّحْذِيرُ مِنَ البِدَعِ | بشتو | پښتو

له بدعتونو څخه خبرداری

ليکنه قدرمند شيخ صاحب
عبدالعزيز بن عبد الله بن باز

التَّحْذِيرُ مِنَ البِدَعِ

له بدعتونو څخه خبردارى

لِسَمَاحَةِ الشَّيْخِ العَلَّامَةِ
عَبْدِ العَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ بَازٍ
رَحِمَهُ اللهُ

ليکنه قدرمند شيخ صاحب
عبد العزيز بن عبد الله بن باز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پنځم پیغام:

د رسول الله صلی الله علیه وسلم او نورو میلادونو د لمانځلو حکم

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهداه.

أما بعد:

ډېری خلکو په وار وار د رسول الله صلی الله علیه وسلم د میلاد د لمانځلو، په دې جریان کې هغه ته ودریدلو، سلام پرې ویلو او داسې نورو هغو کړنو په اړه پوښتنې کړې دي چې د زوکړې د ورځې د تجلیل پر مهال تر سره کیږي.

جواب یې دا دی چې وویل شي: د رسول الله صلی الله علیه وسلم یا د بل چا د مېلاد تجلیلول جایز نه دي؛ ځکه دا په دین کې نوی رامنځته شوی بدعت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم، خلفای راشدینو او نورو صحابه کرامو رضوان الله علیهم دا کار نه دی کړی، او نه د غوره پیړیو هغو تابعینو کړی چې په نیکۍ کې یې دوی پسې اقتدا کړې ده، حال دا چې هغوی پر سنت تر هر چا ښه پوه وو، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره یې بشپړ محبت درلود او له هغه وروسته یې له هر چا زیاته د هغه د شریعت پیروي کړې ده، او الله تعالی په خپل مبین کتاب کې فرمایلي:

﴿...وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْ...﴾

ژباړه: (او څه چې رسول (الله) درکړي، هغه واخلئ او له څه مو چې ایساروي، ترې ایسار شئ)

[الحشر سورت: ۷ آیت] او الله جل جلاله فرمايلي:

﴿...فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

ژباړه: (...نو هغه کسان چې د هغه له امره مخالفت کوي، له دې څخه دې ووېرېږي چې څه فتنه ور ونه رسي، یا څه دردناك عذاب ورته ونه رسیږي). [النور سورت: ۶۳ آیت]، او الله پاک فرمايي:

﴿لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ۝٢١﴾

ژباړه: (بېشکه ستاسي لپاره د رسول الله په تابعدارۍ کې ښائسته پیروي شته، د هغه چا لپاره چې د الله او د آخرت د ورځې هیله لري او الله ډېر یادوي). [الأحزاب سورت: ۲۱ آیت]. او الله تعالى فرماېلي:

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ۝١٠٠﴾

ژباړه: (د مهاجرينو او انصارو لومړني کسان او هغوی چې په رښتينولی سره په دوی پسې تللي، الله ترې راضي شوی او دوی هم الله نه راضي شوي او (الله) داسې جنتونه ورته تيار کړي چې د هغو لاندې ويالې بهيږي تل تر تله به وي په هغو کې، همدا ستر برياليتوب دی). [التوبة سورت: ۱۰۰ ايت]، او الله تعالی فرمايلي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗا...﴾

ژباړه: (...نن مې ستاسو دين درته پوره کړی، خپل نعمت مې درباندې تمام کړی او همدغه اسلام مې ستاسو د دين په توګه درته غوره کړی دی...). [المائدة سورت: ۳ ايت]. او پدې معنا سره ډير آيتونه راغلي دي. او له پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه روايت دی چې هغه فرمايلي:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنهُ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «چا چې زموږ په دين کې نوی شيان راپيدا کړل چې له (دين) څخه نه وي، هغه مردود دي». يعنې: بېرته پرې ورګرځي او ترې نه منل کيږي. او په يو بل حديث کې يې فرمايلي:

«عَلَيكُم بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ المَهْدِيِّينَ مِنْ بَعدِي، تَمَسَّكُوا بِهَا، وَعَضُّوا عَلَيهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ،

فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

ژباړه: «تاسي زما او د هدايت موندونكو راشدينو خلفاوو په سنتو كلكي منګولي ولګوئ، د ژامي غاښونه پرې كلك كړئ او په دين كي له نويو طريقو راوېستلو ځان وساتئ، ځكه چې (په دين كي) هر نوښت بدعت دى او هر بدعت ګمراهي ده». نو په دې دوو حديثونو كي د بدعتونو د رامنځته كولو او پر هغو د عمل كولو په وړاندي سخت خبرداري وركړل شوى دى.

او د ميلاد د داسي جشنونو جوړول پدې معنى دي چي الله جل جلاله د دې امت لپاره دين بشپړ كړى نه دى، او رسول الله صلى الله عليه وسلم خپل امت ته هغه څه نه دي رسولي چي دوى پرې بايد عمل وكړي، تر دې چي دا وروستي خلك راغلل، نو د الله په دين كي يې هغه څه راوويستل چي هغه يې اجازه نه ده كړې، پدې ګومان چي دا كار يې الله تعالى ته نږدې كوي. له شك پرته چي پدې كي لوى خطر او پر الله جل جلاله او د هغه پر رسول صلى الله عليه وسلم اعتراض دى، حال دا چي الله جل جلاله خپلو بندګانو ته دين بشپړ كړى او خپله لورينه يې پرې پوره كړې ده، او رسول الله صلى الله عليه وسلم په ښكاره رسولو سره دين خلكو ته رسولى، او هيڅ داسي لار يې نده پرېښې چي انسان جنت ته رسوي او له دوزخ څخه يې لرې كوي مګر دا چي ورته يې روښانه كړې ده، لكه څنګه چي له عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما څخه په صحيح حديث كي روايت دى وايي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم

فرمايلي:

«مَا بَعَثَ اللهُ مِن نَبِيٍ إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيهِ أَن يَدُلَّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيرِ مَا يَعْلَمُهُ لَهُم، وَيُنْذِرَهُمْ شَرَّ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ».

ژباړه: «بېشكه الله تعالى هېڅ پېغمبر ندى لېږلى مګر دا چې پر هغه واجب وو چې خپل امت ته هغه خير وښايي چې ورته معلوم وي، او له هغه شر څخه يې وويروي چې ورته معلوم وي». مسلم په خپل صحيح کې روايت کړی دی.

او ښکاره ده چې زموږ پيغمبر صلی الله عليه وسلم غوره او وروستی پيغمبر او په پيغام رسولو او نصيحت کولو کې تر ټولو بشپړ دی، نو که چيرته د زيږونونو لمانځل د دين هغه برخه وای چې الله پرې راضي کېده، نو خامخا به رسول الله صلی الله عليه وسلم امت ته بيان کړی وی، يا به يې خپل ژوند کې دا کار کړی و، يا به يې صحابه کرامو کړی و. نو کله چې دا کار نه دی شوی معلومه شوه چې له اسلام څخه نه دی، بلکې دا کار له هغو نوښتونو څخه دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم ترې امت ويرولی، لکه په حديثونو کې وړاندې تېر شول. او پدې معنا سره ډيری آيتونه او حديثونه شتون لري.

د علماوو يوې ډلې په پورته ذکر شويو او نورو شواهدو د عمل کولو پر بنا د ميلاد لمانځل غندلي او پر وړاندې يې خپل خبرداری په څرګنده توګه بيان کړی، خو ځينو وروستيو علماوو له دې سره مخالفت څرګند کړی او د منکراتو د نه شتون په صورت کې يې جايز ګڼلی؛ لکه د رسول الله صلی

الله عليه وسلم په اړه مبالغه، د ښځو او نارينه وو تر منځ اختلاط، د موسيقى د وسايلو کارول او داسې نور چې پاکيزه شريعت يې ردوي، او ګومان يې کړى چې دا حسنه بدعتونه دي.

او شرعي قاعده (وايي): هغه څه چې خلک يې په اړه اختلاف لري بايد د الله جل جلاله کتاب او د هغه د رسول محمد صلى الله عليه وسلم سنت ته راجع شي، لکه چې الله تعالى فرمايلي:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩﴾

ژباړه: (اى مومنانو! د الله حکم ومنئ! او د رسول ومنئ! او د خپلو چارواکو، نو که په څه کې مو سره شخړه راغله نو الله او رسول ته يې ور وګرځوئ، که (ربښتيا) تاسو په الله او د آخرت په ورځ ايمان لرئ، دا غوره او په انجام کې ډېره ښه ده). [النساء سورت: ٥٩ ايت]، او الله تعالى فرمايلي:

﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ ...﴾

ژباړه: (او تاسو چې په څه کې اختلاف کوئ نو پرېکړه يې د الله په لور ده ...) [الشورى سورت: ١٠ ايت].

موږ دا موضوع - چې: د زوکړې لمانځل دي - د الله تعالى کتاب ته راجع کړه، نو ومو موندل چې د الله کتاب موږ ته امر

کوي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم پیروي په هغه څه کې وکړو چې راتګ یې پرې کړی، او د هغه څه په اړه خبرداری راکوي چې هغه ترې منع فرمایلې. او هغه سپېڅلی ذات موږ ته خبر راکوي چې دین یې دې امت ته بشپړ کړی، او د زوکړې دا جشن هغه څه نه دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم راوړی وي او د هغه دین برخه نه وي چې الله تعالی موږ ته بشپړ کړی او موږ ته یې په اړه د رسول د پیروۍ امر کړی دی.

او د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ته مو هم راجع کړ؛ نو ومو نه موندل چې هغه دا کار کړی وي او یا یې پرې امر کړی وي، یا یې صحابه کرامو رضي الله عنهم کړی وي، نو پدې سره پوه شو چې له دین څخه نه دی، بلکې په دین کې نوښت او د اهل کتابو -یهودو او نصاراوو- د اخترونو سره پکې هغوی ته ورته والی دی.

په دې توګه، دا هر هغه چا ته روښانه ده چې لږ بصیرت او د حق بیانولو او پلټنې ته لیوالتیا ولري چې په زوکړو جشن نیول د اسلام له دین څخه نه دي، بلکې دا کار له هغو بدعتونو څخه دی چې په دین کې له ځانه راویستل شوي او الله جل جلاله او رسول یې صلی الله علیه وسلم د پرېښودلو امر کړی او په اړه یې خبرداری ورکړی. او هیڅ عقلمند ته نه ښایي چې د هغو کسانو په ډیروالي دوکه شي چې په ډیری هېوادونو کې پرې جشنونه نیسي، ځکه چې حق د کوونکو په زیاتوالي نه پېژندل کیږي، بلکې په شرعي دلیلونو پېژندل کیږي لکه څنګه چې الله تعالی د یهودو او نصاراوو په اړه فرمایلي:

﴿وَقَالُواْ لَن يَدۡخُلَ ٱلۡجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوۡ نَصَٰرَىٰۗ تِلۡكَ أَمَانِيُّهُمۡۗ قُلۡ هَاتُواْ بُرۡهَٰنَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ١١١﴾
ژباړه: (او (اهل کتاب) وايي: هېڅکله به جنت ته نه ننوځي پرته له هغو چې يهودي يا نصراني وي، دا د دوی هيلې (غوښتنې) دي، (دوی ته) ووايه: (ای محمده!) خپل دليل راوړئ، که تاسې رښتيني ياست). [البقرة سورت: ۱۱۱ ايت]، او الله تعالی فرمايلي:

﴿وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ...﴾
ژباړه: (او که چېرې ته اطاعت وکړې د هغو کسانو د اکثريت چې په ځمکه کې دي (نو) دوی به تا د الله له لارې نه واړوي...). [الأنعام سورت: ۱۱ ايت].

سربېره پردې، د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د زوکړې ډېری دا جشنونه - سره له دې چې بدعت دي - د نورو غندلو وړ شيانو څخه خالي نه دي. لکه د ښځو او نارينه وو اختلاط، د سندرو او موسيقۍ د وسايلو کارول، د الکولو او مخدره توکو څښل، او داسې نورې بدې کړنې. کېدای شي له دې څخه په لويو کارونو کې ښکېل شي، چې هغه لوی شرک دی، کله چې دوی د رسول الله صلی الله عليه وسلم په حق کې افراط وکړي، يا د نورو اولياوو په حق کې چې سوال ترې وکړي، يا يرې د مرستې غوښتنه وکړي او مرسته ترې وغواړي، او دا باور درلودل چې هغه په غيبو پوهيږي او داسې نورې کفري چارې چې خلک يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم او نورو

هغو خلکو د زوکړې په جشنونو کې کوي چې اوليا يې بلي، حال دا چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه په صحيح روايت ثابت دي چې هغه فرمايلي:

«إِيَّاكُم وَالغُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَن كَانَ قَبْلَكُم الغُلُوَّ فِي الدِّينِ».

ژباړه: «خبردار اوسئ او ځانونه په دين کې له زيادت څخه وساتئ، ځکه له تاسو مخکې خلک په دين کې د زيادت له امله تباه شول». او هغه - عليه الصلاة و السلام - فرمايلي:

«لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ، إِنَّمَا أَنَا عَبدٌ، فَقُولُوا: عَبدُ اللهِ وَرَسُولُه».

ژباړه: «زما په ستاينه کې له بريده مه اوړئ لکه نصاراوو چې د مريمې زوی له بريده زيات وستايلو، بېشکه زه يو بنده يم؛ نو ووايئ: د الله بنده او د هغه رسول دی». بخاري په خپل صحيح کې د عمر رضي الله عنه له حديث څخه روايت کړی.

د حيرانتيا او ناآشنا خبرو څخه يوه دا هم ده چې ډېرى خلک دې جشنونو کې د حاضريدو لپاره هڅاند وي او زيار باسي، دفاع ترې کوي او پر ځای يې له هغه څه نه شاته پاتې کيږي چې الله پرې واجب کړې دي لکه د جمعې او جماعت لمونځونو ته حاضريدل، او پدې سره هيڅ سر نه پورته کوي، او دا فکر هم نه کوي چې کوم لوی ناروا کار يې کړی دی. نو

پدې کې شک نشته چې دا يې د ايمان له کمزورۍ، لږ بصيرت او د هغو ګناهونو د زياتوالي له امله دی چې د ډول ډول ګناهونو له امله يې په زړونو زنګ راوښتی دی، له الله تعالی څخه د ځان او ټولو مسلمانانو لپاره د سلامتيا سوال کوم.

لدې جملې څخه دا ده چې: ځينې يې فکر کوي د الله رسول صلی الله عليه وسلم د زوکړې د ورځې په جشن کې ګډون کوي، لدې امله ورته د هرکلي او هغه سره د مينې لپاره ودريږي، چې دا يو تر ټولو لويه باطل او بدترينه ناپوهي ده، ځکه يقينا رسول الله صلی الله عليه وسلم له قيامت نه وړاندې له خپل قبر څخه نه راوځي او نه له چا سره اړيکې ټينګوي او نه يې غونډو ته حاضريږي، بلکې هغه په خپل قبر کې د قيامت تر ورځې پورې استوګن دی، او روح يې په پورته عليين کې د خپل رب سره د عزت په مقام کې دی، لکه چې الله تعالی فرمايلي:

﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ۝١٥ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ۝١٦﴾

ژباړه: (بيا بېشکه تاسو له دې (ژوند) نه بعد خامخا مړه کېدونکي يئ.

بيا به يقينًا تاسو د قيامت په ورځ ژوندي راپاڅولی شئ).

[المؤمنون سورت: ١٥، ١٦ ايتونه].

او پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي:

«أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ القَبْرُ يومَ القِيَامَةِ، وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ، وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ».

ژباړه: «زه لومړی هغه څوک یم چې قبر يې څېرول کيږي او لومړی کس یم چې په قیامت کې به شفاعت کوونکی وي او لومړی هغه کس یم چې شفاعت يې منل کيږي». د هغه د رب له طرفه دې پرې غوره درود او سلام وي.

نو دا دوه کريمه آيتونه، حديث شريف او هغه څه چې د دوی په معنا له آيتونو او حديثونو څخه راغلي دي، ټول پر دې دلالت کوي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم او نور مړي به له قبرونو څخه د قيامت په ورځ راوځي، پدې خبرې د مسلمانانو د علماوو اجماع ده، چې هيڅ خلاف پکې نشته، نو هر مسلمان ته ښايي چې دې چارو ته پاملرنه وکړي او له هغه څه نه ځان وساتي چې جاهلانو او ورته خلکو له بدعتونو او خرافاتو څخه راويستلي، هغه چې الله پرې هيڅ دليل نه دی نازل کړی، الله مرسته کوونکی دی، پر هغه مو توکل دی او د هغه له امر پرته له هيڅ چارې بلې ته اوړيدل او ځواک نشته.

او په رسول الله صلی الله عليه وسلم درود او سلام چې دی، نو له غوره عملونو څخه دی چې الله تعالی ته پرې نږدې کېدل کيږي او له نېکو عملونو څخه دی لکه چې الله تعالی فرمايلي:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَـٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾﴾

ژباړه: (بیشکه الله (ثنا او صفت وايي) او ملايکې يې درود (دعا کوي) نبي ته، ای هغو کسانو چې ايمان يې راوړی دی! درود ووایاست پر هغه (نبي) او سلام (پرې) ووایاست په سلام ویلو سره). [الأحزاب سورت: ۵۶ ایت]، او پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي:

«مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً؛ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ بِهَا عَشْرًا».

ژباړه: «چا چې پر ما يو ځل درود وويل، الله تعالی به يې په ملأ أعلی کې لس ځله وستايي». دا په هر وخت کې روا دی، او د هر لمانځه په پای کې پرې تاکيد شوی، بلکې د هر لمانځه په وروستي شهادت کې د علماوو د يوې ډلې په اند واجب دی. او پر مسنونيت يې په ډيری ځايونو کې ټينګار شوی؛ لکه له اذان خخه وروسته، د رسول الله - صلی الله عليه وسلم - له یاد وروسته او د جمعې په ورځ او شپه کې، لکه څنګه چې پرې ډيری حديثونه دلالت کوي.

له الله جل جلاله څخه سوال کوو چې موږ او ټولو مسلمانانو ته په دين کې د پوهې توفيق راکړي، پرې مو ثابت وساتي او دا چې پر ټولو د سنتو د عملي کولو لورينه وکړي او له بدعتونو يې وساتي، بېشکه چې هغه سخي او عزتمند ذات دی.

وصلّى الله وسلّم على نبيّنا محمّدٍ وعلى آله وصحبه.

***

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحمَنِ الرَّحِيمِ

شيرزم پيغام:

د اسراء او معراج د شپې د لمانځلو حکم

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله، وعلى آله وصحبه.

أَمَّا بَعْدُ: له شک پرته چې اسراء او معراج د الله جل جلاله د قدرت له لويو نښانو څخه دي چې د هغه د رسول محمد صلی الله علیه وسلم رښتینولي او د الله تعالی په وړاندې د هغه د مقام عظمت ښيي، همدا رنګه دا د الله جل جلاله د حيرانوونکي قدرت ثبوت او پر ټولو مخلوقاتو يې په پوره والي دليل دی الله تعالی فرمايلي:

﴿سُبۡحَـٰنَ ٱلَّذِیٓ أَسۡرَىٰ بِعَبۡدِهِۦ لَيۡلٗا مِّنَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ إِلَى ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡأَقۡصَا ٱلَّذِی بَـٰرَكۡنَا حَوۡلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنۡ ءَايَـٰتِنَآۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١﴾

ژباړه: (پاك دی هغه ذات چې يوه شپه يې خپل بنده له مسجد حرام نه تر هغه لرې مسجد (اقصی) پورې بوتللو چې د هغه چاپېريال مو برکتي کړی دی، تر څو پر هغه خپلې ځينې نښانې وګورو، په حقيقت کې هماغه د هر څه اورېدونکی او ليدونکی دی). [الإسراء سورت: ١ ايت].

له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه متواتر روايتونه

راغلي چې هغه اسمانونو ته خېژول شوی، دروازې يې ورته پرانېستل شوې تر دې چې له اووم اسمان څخه تېر شوی او رب يې چې څه غوښتل په اړه يې ورسره خبرې کړي او پنځه وخته لمونځونه يې پرې فرض کړي، په داسې حال کې چې په لومړي سر کې يې پنځوس فرض کړل، نو زموږ پېغمبر صلی الله علیه وسلم به بار بار ورګرځيده او د کمېدو سوال به يې ترې کاوه، تر دې چې پنځو لمونځونه ته يې راکم کړل ، خو دا په شمېر کې پنځه او په ثواب کې پنځوس دی؛ ځکه چې نيکي يو په لسه ده، نو الله تعالی لره د هغه په ټولو نعمتونو ستاينه او شکر دی.

دا شپه چې په کې اسراء او معراج شوي، په صحيحو احاديثو کې مشخص شوې نه ده، نه په رجب او نه کومه بله مياشت کې، او هر څه چې يې د مشخص کېدلو په اړه راغلي د محدثينو له انده له پيغمبر صلی الله علیه وسلم څخه ثابت نه دي، او د الله تعالی پدې کې لوی حکمت دی چې له خلکو يې هېره کړې ده، او که چېرته يې مشخص کېدل ثابت شي، نو هيڅ مسلمان ته جايز نه دي چې په عبادت سره يې ځانګړې کړي، يا دا چې ويې لمانځي، ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم او صحابه کرامو يې نده لمانځلې او نه يې په کوم عمل سره ځانګړې کړې ده. او که چيرته يې لمانځل روا عمل و نو رسول الله صلی الله علیه وسلم به امت پرې په وينا او يا عمل کولو سره خبر کړی و، او که چېرته داسې کوم څه شوي و نو خامخا به پېژندل شوی او مشهور شوی و او خامخا به صحابه کرامو -رضي الله عنهم- موږ ته رانقل کړی و، ځکه

يقينا هغوی د خپل پېغمبر صلی الله علیه وسلم څخه هر هغه شی رانقل کړی چې امت ورته اړتیا درلوده او د دین په هیڅ شي کې يې ناغيږي نده کړې، بلکې هغوی هرې بنېګڼې ته مخکښ وو، نو که چېرته د دې شيې لمانځل روا عمل و، نو هغوی به په دې کار کې تر ټولو مخکښ وو. او رسول الله صلی الله علیه وسلم خلکو ته د خلکو غوره نصحيت کوونکی و او په پوره توګه يې پېغام رسولی او امانت يې ادا کړی، نو که چېرته د دې شيې تعظيم او لمانځل د الله له دين څخه و نو رسول الله صلی الله علیه وسلم به ترې هیڅ کله غافله شوی نه و او نه به يې پټه کړې وه، نو کله چې داسې څه نه شته، معلومه شوه چې د دې شيې لمانځل او تعظيم د اسلام څخه نه دي، حال دا چې الله تعالی دې امت ته خپل دين بشپړ کړی او نعمت يې پرې پوره کړی، او هر هغه ځوک يې غندلی چې په دين کې يې داسې څه راويستلي چې الله تعالی يې اجازه نه ده کړې، الله پاک په خپل مبين کتاب کې فرمايلي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗا...﴾

ژباړه: (...نن مې ستاسو دين درته پوره کړی، خپل نعمت مې دربانديې تمام کړی او همدغه اسلام مې ستاسو د دين په توګه درته غوره کړی دی...). [المائدة سورت: ٣آيت]، او الله جل جلاله فرمايلي:

﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ وَلَوۡلَا

﴿كَلِمَةُ ٱلْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْۗ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٢١﴾
ژباړه: (آيا هغوی لره داسې شريکان دي چې ورته يې د دين داسې احکام جوړ کړي چې الله يې حکم نه دی کړی، او که چېرې د پرېکړې خبره (ځنډول) شوې نه وای، خامخا به يې ترمنځ پرېکړه شوې وه او بېشکه د همدې ظالمانو لپاره دردوونکی عذاب دی). [الشوری سورت: ۲۱ آيت].
او له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه په صحيحو أحاديثو کې د بدعتونو پر وړاندې خبرداری ثابت دی او په صراحت سره ويل شوي چې بدعتونه ګمراهي ده، تر څو يې امت د لوی خطر په وړاندې بيدار شي، او له کولو يې تېښته وکړي، لدې څخه يو هغه حديث دی چې په صحيحينو کې له عائشې رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ؛ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «چا چې زموږ په دين کې نوي شيان راپيدا کړل چې له هغې څخه نه وي، هغه مردود دي». او د مسلم په روايت کې دي:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيهِ أَمْرُنَا؛ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «که څوک کوم کار وکړي او زمونږ د دين امر ورباندې نه وي، هغه مردود دی». او په صحيح مسلم کې له جابر بن عبد الله رضي الله عنه څخه روايت دی وايي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم به د جمعې د ورځې په خطبه

کې ویل:

«أَمَا بَعْدَ، فَإِنَّ خَيرَ الحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ، وَخَيرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ، وَشَرَّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُها، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ».

ژباړه: «اما بعد، ښېګڼه تر ټولو غوره وینا د الله تعالی کتاب دی، او غوره لارښوونه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم لارښوونه ده، او (په دین کې) تر ټولو بد کارونه هغه دي چې نوي وي، او هر بدعت ګمراهي ده». نسائي پکې په جید سند سره اضافه کړې:

«وَكُلَّ ضَلاَلَةٍ فِي النَّارِ».

«او هره ګمراهي په اور کې ده». او په سننو کې له العرباض بن سارية رضي الله عنه څخه روایت دی وايي چې: رسول الله ﷺ موږ ته داسې ژوره وینا وکړه چې زړونه ترې وربېږدېدل او له سترګو اوښکې وبهېدې، نو موږ وویل: ای د الله رسوله! دا خو داسې وعظ دی لکه د خدای په امانۍ کوونکې، نو موږ ته وصیت وکړه، هغه وفرمایل:

«أُوصِيكُم بِتَقْوَى اللهِ وَالسَّمعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيكُم عَبدٌ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُم فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا، فَعَلَيكُم بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ المَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي، تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُم وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٍ وَكُلَّ

بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

ژباړه: «له الله تعالی څخه په ویره، اوریدلو او اطاعت درته وصیت کوم اګر که یو غلام دربانديې امیر وټاکل شو، یقینا خبره داسې ده چې که په تاسو کې څوک ژوند وکړي نو ډیر اختلافات به ووینې، نو تاسې زما او د هدایت موندونکو راشدینو خلفاوو په سنتو کلکې منګولې ولګوئ، د ژامې غاښونه پرې کلک کړئ او په دین کې له نویو طریقو راوېستلو ځان وساتئ، ځکه (په دین کې) هر نوښت بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده». او په دې معنا سره ډیرې حدیثونه راغلي دي.

او د رسول الله صلی الله علیه وسلم له أصحابو او ورپسې وروسته له سلفو څخه د بدعتونو پر وړاندې خبرداری او ترې ویرول ثابت دي؛ دا یوازې له دې امله چې په دین کې زیاتوالی او داسې یو شریعت رامنځته کول دي چې الله یې اجازه نه ده کړې او د الله تعالی له دښمنانو؛ یهودو او نصاراوو سره پکې ورته والی دی چې هغوی هم په خپل دین کې زیادت کړی و، او داسې نوښت یې پکې راوستی و چې الله یې اجازه نه وه کړې، او ځکه چې لدې څخه په اسلامي دین کې نیمګړتیا لازمیږي، او له بشپړتیا وروسته په نابشپړتیا سره متهم کیږي او دا ښکاره ده چې پدې کې څومره لوی فساد دی، او دا یو ناوړه منکر او د الله تعالی د دې وینا سره په ټکر کې عمل دی چې فرمايي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ...﴾

ژباړه: (...نن مې ستاسو دین درته پوره کړی...) [المائدة سورت: ۳ آیت]، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیثونو سره پکې ښکاره مخالفت دی، هغو حدیثونو سره چې له بدعتونو ویرول او ترې په ټینګه (امر) کوي.

پدې سره امید لرم چې کوم څه مو له دلایلو سره ذکر کړل کافي او د حق پلټونکي لپاره د قناعت وړ وي، چې دا بدعتونه پرې وغندي؛ یعني د اسراء او معراج د شپې لمانځل او دا چې دا عمل له اسلام څخه هیڅ نه دی.

نو دا چې الله تعالی مسلمانانو ته نصیحت او هغه څه بیانول واجب کړي چې ورته یې روا کړي او تر څنګه یې د علم کتمان حرام کړی؛ نو ما وپتېله چې خپلو مسلمانانو ورونو ته د دې بدعت په اړه خبرداری ورکړم، کوم چې په ډېری هېوادونو کې دومره خپور شوی چې ځینې فکر کوي له دین څخه دی.

له الله تعالی سوال کوو چې د ټولو مسلمانانو حالات سم کړي، په دین کې پوهه ورکړي، موږ او هغوی ته پر حق د منګولو لګولو، پرې ټینګ پاتې کېدلو او د هغه خلاف د هر څه پرېښودلو توفیق راکړي، هغه د دې واکمن او پرې ځواکمن ذات دی.

وصلی الله وسلم وبارك علی عبده ورسوله نبینا محمد وآله وصحبه.

***

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اووم پيغام:

د شعبان مياشتې د نيمايي شپې د لمانځلو حکم

الحمد لله الذي أكمل لنا الدين، وأتم علينا النعمة، والصلاة والسلام على نبيه ورسوله محمد نبي التوبة والرحمة.

أَمَّا بَعْدُ: الله تعالى فرمايلي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ...﴾

ژباړه: (...نن مې ستاسو دين درته پوره کړی، خپل نعمت مې دربانديې تمام کړی او همدغه اسلام مې ستاسو د دين په توګه درته غوره کړی دی...) [المائدة سورت: ٣ آيت]، او الله تعالى فرمايلي دي:

﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ...﴾

ژباړه: (آيا هغوی لره داسې شريکان دي چې ورته يې د دين داسې احکام جوړ کړي چې الله يې حکم نه دی کړی...) [الشورى سورت: ٢١ آيت]. او په صحيحينو کې له عائشې رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ؛ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «چا چې زموږ په دین کې نوي شیان راپیدا کړل چې له هغې څخه نه وي، هغه مردود دي». او په صحیح مسلم کې له جابر بن عبد الله رضي الله عنه څخه روایت دی چې نبي علیه الصلاة و السلام به د جمعې په خطبه کې ویل:

«أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ خيرَ الحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ، وَخَيرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ، وَشَرَّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

ژباړه: «أما بعد: د الله تعالی له حمد او ثنا وروسته، بېشکه غوره وینا د الله تعالی کتاب دی، او غوره لاربښوونه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم لاربښوونه ده، او (د دین په چارو کې) بده یې نوې (بدعت) ده او بدعت ګمراهي ده». او پدې معنا سره آیتونه او حدیثونه ډیر راغلي، چې په روښانه توګه دلالت کوي چې الله تعالی دې امت ته دین پوره کړی او خپل نعمت یې پرې بشپړ کړی دی، او هغه مهال یې خپل نبي وفات کړی، کله یې چې په ښکاره او بشپړه توګه خلکو ته دین رسولی او امت ته یې له وینا او کړنو هر هغه څه بیان کړي چې الله ورته روا کړي دي. او رسول الله صلی الله علیه وسلم روښانه کړې چې هر هغه څه چې خلک یې له هغه وروسته په (دین کې له ځانه) راباسي او بیا یې اسلام ته نسبت ورکوي؛ هغه که وینا وي او یا عمل، نو دا ټول بدعت دي او چا چې جوړ کړي پر همغه بېرته مردود دي اګر که دا کار یې په ښه نیت کړی وي، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام او وروسته د

اسلام علما په دې موضوع پوهېدل، نو بدعتونه يې وغندل او خلک يې ترې وويرول، دا خبره هر هغه چا ذکر کړې ده چې د سنتو د عظمت او د بدعت د غندلو په اړه يې ليکل کړي دي لکه: ابن وضاح، طرطوشي، أبو شامة او داسې نورو.

له هغو بدعتونو چې ځينو خلکو رامنځته کړي: د شعبان د نيمايي مياشتې د شپې د لمانځلو او د ورځې روژه نيولو بدعت دی، چې په دې اړه هيڅ داسې دليل نشته چې اعتماد پرې وشي، که څه هم د فضيلت په اړه يې ضعيف حديثونه شته خو اعتماد پرې روا نه دی.

او هغه څه چې پدې شپه کې د لمانځه د فضيلت په اړه راغلي؛ نو ټول موضوعي دي، لکه څنګه چې ډيری علماوو دې خبرې ته اشاره کړې ده ، چې وروسته به يې د ځينو وينا وې راشي إن شاء الله.

پدې اړه د شام او نورو ځايونو د ځينو سلفو آثار هم شته.

او هغه څه چې جمهورو علماوو پرې اجماع کړې دا دی چې د دې شپې لمانځل بدعت دی او دا چې د فضيلت په اړه يې کوم حديثونه راغلي ټول ضعيف او ځينې يې موضوعي دي، پدې علماوو کې حافظ ابن رجب په خپل کتاب: (لطائف المعارف) کې دې ته اشاره کړې، او نورو علماوو هم دا کار کړی دی، بل دا چې په ضعيف حديث يوازې په هغو عباداتو کې عمل کيږي چې اصل يې په نورو صحيحو دلايلو سره ثابت شوی وي. او د شعبان د نيمايي مياشتې د شپې لمانځل کوم صحيح اصل نه لري چې سړی پرې د ضعيفه حديثونو له

لارې قناعت وکړي، دا عظیمه قاعده شیخ الاسلام أبو العباس ابن تیمیة رحمه الله ذکر کړې ده.

او ګرانه لوستونکیه! زه درته پدې مسأله کې د ځینو علماوو ویناوې راوړم، تر څو درسره پدې اړه دلیل ولرې.

د علماوو -رحمهم الله- پدې اجماع ده چې هغه مسایل چې خلک یې په اړه اختلاف لري، د الله -جل جلاله- کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ته ورګرځول یې واجب دي، نو په هر څه چې دواړو یا یو یې فیصله وکړه همغه شریعت دی چې پیروي یې واجب ده، او څه شی چې د دې دواړو خلاف و نو پرېښودل یې واجب دي، او پدې دواړو کې چې کوم عبادات نه دي راغلي نو هغه بدعت دي او کول یې روا نه دي، دا خو لا پرېږده چې بلنه ورکړل شي او خوښ وګڼل شي، لکه څنګه چې الله تعالی فرمایلي:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩﴾

ژباړه: (ای مومنانو! د الله حکم ومنئ! او د رسول ومنئ! او د خپلو چارواکو، نو که په څه کی مو سره شخړه راغله نو الله او رسول ته یې ور وګرځوئ، که (رښتیا) تاسو په الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا غوره او په انجام کې ډېره ښه ده). [النساء سورت: ۵۹ ایت]، او الله تعالی فرمایلي:

﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ...﴾

﴿ ژباړه: (او تاسو چې په څه کې اختلاف کوئ نو پرېکړه يې د الله په لور ده...) [الشورى سورت: ۱۰ آيت]. او الله تعالى فرمايلي دي:

﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ...﴾

ژباړه: (اى پيغمبره! خلكو ته) ووايه: كه تاسې په رښتيا له الله سره مينه لرئ نو زما د پيروى لاره غوره كړئ، الله به له تاسې سره مينه وكړي او ستاسې خطاوې به درووبخښي...) [آل عمران سورت: ۳۱ ايت]. او الله جل جلاله فرمايلي:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا ٦٥﴾

ژباړه: (نو، نه، قسم دى په رب چې تر هغه نه شي مومنان كېدلى چې خپل منځي شخړو كې دې فيصله كوونكى ونه ټاكي، بيا ستا له پرېكړې په زړونو كې څه خپګان هم ونه مومي او بنه پخه يې ومني). [النساء سورت: ۶۵ آيت]. دېر آيتونه شته چې همدا معنى لري، او دا د اختلافي مسألو په اړه اړتيا ده چې قرآن او سنت ته ورووګرځول شي او په پرېكړه يې خوښي وښودل شي، او همدا د ايمان غوښتنه او په دنيا او اخرت كې د بندګانو لپاره او د انجام له اړخه غوره دى.

حافظ ابن رجب - رحمه الله - په خپل كتاب (لطائف

المعارف) کې د دې مسألې په اړه - له مخکیني بحث وروسته - فرمایلي:

«د شام تابعینو؛ لکه: خالد بن معدان، مکحول، لقمان بن عامر او نورو به د شعبان د نیمایي شپې درناوی کاوه او پدې شپه به یې په عبادت کې زیار ویسته، او له همغوی څخه یې خلکو فضیلت او تعظیم زده کړی دی، او داسې ویل شوي چې هغوی ته پدې اړه اسراییلي روایتونه رسیدلي و، او کله چې دا خبره په هیوادونو کې د دوی په اړه مشهوره شوه، نو په اړه یې په خلکو کې مخالفت پیدا شو، ځینو یې دا خبره له دوی څخه ومنله او د دوی سره یې د هغې په تعظیم موافقه راغله، چې په دې کې د بصرې یوه ډله عابدان او ځیني نور خلک وو، دا خبره د حجاز ډېری علماوو رد کړې ده په شمول د: عطاء، ابن ابي مُلیکه، او عبدالرحمن بن زید بن اسلم د مدینې له فقهاوو رانقل کړې ده، او دا د امام مالک د پیروانو او ځینو نورو وینا ده او ویلي یې دي چې دا ټول بدعت دی.

د شام علماء یې د لمانځلو د طریقې په اړه دوه قوله لري:

یو یې داسې دی چې: په جوماتو کې یې په ډلییزه توګه لمانځل مستحب دي، او خالد بن معدان، لقمان بن عامر او نورو به پکې ښایسته جامې اغوستې، خوشبویي به یې لګوله او رانجه به یې کول او ټوله شپه به یې په جوماتو کې په قیام تېروله، او اسحق بن راهویه ورسره هم پدې اړه موافق دی. او په جوماتونو کې یې د جماعت سره د دې د ترسره کولو په اړه ویلي چې: دا بدعت نه دی، دا خبره حرب الکرماني په

خپلو مسائلو کې رانقل کړې ده.

او دويم: په جوماتونو کې د لمانځه، کيسو او دعاګانو لپاره راټوليدل مکروه دي، مګر دا مکروه ندي چې يو سړی په جومات کې ځانته لمونځ وکړي، دا د الاوزاعي وينا ده، چې د شام د خلکو امام، فقيه او د دوی عالم دی، او همدا (حق ته) تر ټولو نږدې نظر دی، إن شاء الله تعالى». تر دې چې وايي: «د امام احمد څخه د شعبان د نيمايي شپې په اړه کومه وينا نده پېژندل شوې، او د قيام د مستحب والي په اړه يې له هغه څخه دوه روايتونه کيږي: له هغو دوو روايتونو څخه د دوو اخترونو په شپو کې قيام دی چې په (يو روايت کې) هغه په جماعت سره قيام مستحب نه دی ګڼلی؛ ځکه چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم او د هغه له اصحابو څخه ندی نقل شوی، او په (يو بل روايت کې) يې مستحب ګڼلی، ځکه چې عبد الرحمن بن يزيد بن الأسود کړی دی، او هغه تابعي دی، نو همدا رنګه د شعبان د نيمايي شپې قيام هم دی چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم او صحابه کرامو څخه پکې کوم څه ثابت نه دي، خو د شام د فقهاوو د تابعينو له يوې ډلې څخه پکې ثبوت شته».

د حافظ ابن رجب رحمه الله د خبرو مطلوبه معنی پای ته ورسېده، چې په څرګنده توګه وايي چې له پيغمبر صلى الله عليه وسلم او صحابه کرامو رضي الله عنهم څخه د شعبان مياشتې د نيمايي شپې (د برات شپې) په اړه هيڅ شی ثابت نه دی.

هغه څه چې اوزاعي -رحمه الله- د افرادو لپاره د قیام په اړه انتخاب کړي او ابن رجب چې دا وینا غوره کړې، نو دا قول نا اشنا او کمزوری دی؛ ځکه هر شی چې په شرعي دلایلو یې مشروعیت ثابت نه وي، مسلمان ته روا نه دي چې د الله په دین کې یې نوی له ځان څخه وزیږوي، برابره خبره ده که یوازې یې کړی وي او یا په ډله کې، یا دا چې پټ یې ادا کړی وي یا په ښکاره، دلیل یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وینا عمومیت دی چې فرمایي:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيهِ أَمْرُنَا؛ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «که څوک کوم کار وکړي او زمونږ د دین امر پرې نه وي، هغه مردود دی». او داسې نور دلائل چې د بدعتونو د انکار او د هغوی په وړاندې د خبرداري ښودنه کوي.

او امام ابوبکر طرطوشي - رحمه الله - په خپل کتاب «الحوادث والبدع» کې داسې ویلي:

«او ابن وضاح له زید بن اسلم څخه روایت کړی وایي چې: موږ له خپلو شیخانو یا فقهاوو څخه هیڅوک ونه موندل چې د شعبان د میاشتې منځنۍ برخې ته یې پاملرنه کړې وي، یا یې د مکحول حدیث ته پاملرنه کړې وي، او نه دې شپې ته پر نورو په کوم فضیلت قایل وو».

او ابن ابی ملیکة ته وویل شو چې: زیاد النمیري وایي: «د شعبان د نیمایي میاشتې د شپې اجر لکه د قدر د شپې په څېر دی». هغه وویل: «که مې ترې اوریدلي وای او زما په لاس

کې امسا وی نو مخامخا به مې وهلی و» او زیاد یو قصه ویوونکی و، مقصوده وینا پای ته ورسیده.

او علامه شوکاني - رحمه الله - په «الفوائد المجموعة» کې داسې فرمایلي:

ژباړه: دا حدیث: «ای علي چا چې د شعبان د میاشتې په نیمايي کې د شپې سل رکعته لمونځ وکړ؛ چې په هر رکعت کې فاتحه او: (قل الله احد) لس ځلې ووايي؛ نو الله به يې هره اړتیا پوره کړي»، تر اخره. موضوعي حدیث دی، او دا چې د ثواب په اړه پکې کوم صراحت شوی، نو هر انسان چې تمیز ولري په جعلي توب کې يې شک نه کوي، او رجال يې نامعلوم دي، او په دویم او دریم سند هم روایت شوی چې ټول موضوعي دي او راویان يې مجهول دي. او په : «المختصر»: کې راغلي چې: د شعبان د میاشتې د نیمايي په اړه حدیث باطل دی، او ابن حبان د علي له حدیث څخه چې فرمایي: کله چې د شعبان د نیمايي میاشتې شپه شي نو شپه يې په قیام او ورځ يې په روژه تېره کړئ) ضعیف دی. او په: «اللآلئ» کې : «د شعبان د میاشتې په نیمايي کې لس ځلې په سورت اخلاص سره سل رکعته لمونځ کول» د اوږدوالي د فضیلت سره چې دیلمي او نورو روایت کړی، موضوعي دی او په درې واړو طریقو کې يې جمهور راویان ناپېژندل شوي او ضعیف دي. وایي: «او دیرش ځلې په سورت اخلاص سره دولس رکعته» موضوعي دی، او «څوارلس رکعته» موضوعي دی.

د فقهاوو یوه ډله د دې حدیث له امله دوکه شوې ده لکه: د

(الإحياء) ليكوال او نور، همدارنګه ځيني مفسرين، او د دې شپې لمونځ - يعنې: د شعبان د نيمايي شپې - په بېلابېلو طريقو روايت شوی، چې ټول يې باطل او جعلي دي، دا د ترمذي د روايت خلاف نه دی چې د عايشې -رضی الله عنها- له حديث څخه اخيستل شوی چې هغه -صلی الله عليه وسلم- بقيع ته تللی، او په نيمه شپه کې د دنيا آسمان ته د رب تبارک وتعالی نزول، او دا چې هغه د بنو کلب (قبيلې) د پسونو د ويښتانو له شمېر څخه زياتو خلکو ته بخښنه کوي، ځکه وينا يوازې پدې شپه کې د دې موضوعي لمانځه په اړه ده. چې د عايشې -رضي الله عنها- دا حديث ضعيف او منقطع دی، لکه څنګه چې د علي حديث دی چې مخکې يې د هغې شپې د لمانځه په اړه يادونه وشوه چې دا لمونځ موضوعي دی، د هغه ضعف له امله چې يادونه يې وشوه» مقصد دلته پای ته ورسيد.

او حافظ العراقي ويلي: «د شعبان د نيمايي مياشتې د شپې د لمانځه په اړه حديث په رسول الله صلی الله عليه وسلم جوړ شوی او پر هغه دروغ ويل دي». او امام النووي په کتاب: (المجموع) کې ويلي: (هغه لمونځ چې د رغائب د لمانځه په نوم ياديږي، چې د رجب د لومړۍ جمعې په شپه د ماښام او ماسخوتن ترمنځه دولس رکعته دی، او د شعبان د نيمايي شپې لمونځ چې سل رکعته دی، دا دوه لمونځونه د غندنې وړ بدعتونه دي، او څوک بايد د (قوت القلوب) او (احياء علوم الدين) په کتابونو کې د دوی د ذکر له امله دوکه نشي ... او نه هم په دوی کې په ذکر شوي حديث، ځکه هغه ټول باطل دي، او په ځينو هغو امامانو بايد څوک دوکه نه شي چې د حکم په

اړه يې مغشوش دي او د مستحب والي په اړه يې څو ورقې ليکلي دي، ځکه هغه پدې کې غلط شوی دی).

او شيخ امام ابو محمد عبدالرحمن بن اسماعيل المقدسي د هغوی د بطلان په اړه يو ارزښتناک کتاب ليکلی، چې ښه او غوره ليکنه يې کړې ده، او پدې مساله کې د علماوو ويناوې زياتې دي او که وغواړو پدې مساله کې ټولې ويناوې دلته رانقل کړو نو خبره به اوږده شي نو، شايد هغه څه چې موږ يې يادونه کړې ده، د حقيقت غوښتونکي لپاره کافي او قانع کوونکي وي.

له پورته آيتونو، احاديثو او د علماوو له ويناوو څخه، د حق غوښتونکي ته روښانه کيږي چې د شعبان د مياشتې د نيمې شپې لمانځل په لمانځه يا نورو شيانو سره، او د هغې ورځې روژه نيول د ډيری عالمانو په وينا يو د غندلو وړ بدعت دی، او په پاکيزه شريعت کې هيڅ اساس نلري، بلکې دا هغه څه دي چې د صحابه کرامو -رضي الله عنهم- له دورې وروسته په اسلام کې راپيښ شوي دي، او د حق غوښتونکي لپاره په دې او نورو مواردو کې د الله جل جلاله دا قول بسنه کوي چې فرمايي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ...﴾

ژباړه: (...نن مې ستاسو دين درته پوره کړی...) [المائدة سورت: ۳ ايت]. او پدې معنا سره چې کوم آيتونه او د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديثونه راغلي په لاندې ډول دي:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ».

ژباړه: «چا چې زموږ په دېن کې نوښت وکړ، چې له دين څخه نه وي، هغه مردود دی». او کوم حديثونه چې په دې معنا سره راغلي.

په صحيح مسلم کې له ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي:

«لَا تَخُصُّوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي، وَلَا تَخُصُّوا يَوْمَهَا بِالصِّيَامِ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ».

ژباړه: «تاسو د جمعې شپه د لمانځه او ورځ يې د روژې لپاره مه ځانګړې کوئ، مګر دا چې په داسې ورځ راشي چې تاسو يکې روژه کيږئ». نو که چيرته دا روا وای چې يوه ځانګړې شپه د کوم ډول عبادت لپاره خاص شي، نو د جمعې شپه به د بلې هرې شپې په پرتله ډيره غوره وای؛ ځکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديث پر بنا يې ورځ تر ټولو غوره ورځ ده چې لمر پرې راختلی. نو کله چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د دې شپو څخه د يوې شپې د لمانځه لپاره د ځانګړې کولو په اړه خبرداری ورکړی، دا په ګوته کوي چې نورې شپې په طريقه اولی سره روا نه دي، او په هيڅ عبادت سره يې ځانګړې کول روا نه دي، مګر دا چې د تخصيص په اړه يې صحيح دليل شتون ولري.

او کله چې د قدر شپه او د رمضان شپې؛ هغه شپې دي چې قيام او زيار ويستل پکې روا دي، نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته د خلکو پام اړولی او په عبادت سره تېرولو ته يې هڅولي او دا کار يې خپله هم کړی دی، لکه په صحيحينو کې چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روايت دی چې هغه فرمايلي:

«مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

ژباړه: «څوک چې د روژې مياشت د ايمان او ثواب په نيت په عبادت سره تېره کړي پخواني ګناهونه به يې وبښل شي، او څوک چې د قدر شپه د ايمان او ثواب په نيت په عبادت تېره کړي، د هغه پخواني ګناهونه به وبښل شي». نو که چېرته د شعبان د نيمايي شپه، يا د رجب د لومړۍ جمعې شپه، يا د اسراء او معراج شپه د لمانځلو يا د کوم ډول عبادت لپاره ځانګړې کېده، نو رسول الله صلى الله عليه وسلم به يې په اړه خامخا امت ته لارښوونه کړې وه، يا به يې خپله ځانګړې کړې وه، او که له دې کارونو کوم څه شوي وو نو خامخا به صحابه کرامو -رضوان الله عليهم- امت ته رانقل کړي و او هيڅکله به يې دا خبره پټه نه وه ساتلې، حال دا چې هغوی له پيغمبرانو عليهم السلام وروسته غوره خلک او زيات نصيحت کوونکي دي، او الله تعالى دې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د ملګرو څخه راضي شي او هغه له دوی څخه راضي دی.

او تاسو د علماوو له خبرو پوه شوئ چې د رجب (بزرګې مياشتې) لومړۍ جمعه د شپې او د شعبان (برات) پنځلسمې د فضيلت په اړه د رسول الله صلى الله عليه وسلم او صحابه کرامو -رضوان الله عليهم- څخه هيڅ شی ثابت نه دی، نو ښکاره شوه چې لمانځل يې په اسلام کې يو نوی رامنځته شوی بدعت دی، او همدا رنګه يې په يو عبادت سره ځانګړې کول د غندلو وړ بدعت دی، همدا رنګه د رجب (بزرګې) د مياشتې اووه ويشتمه شپه، چې ځينې خلک يې د اسراء او معراج شپه ګڼي، په هيڅ عبادت سره يې ځانګړې کول روا نه دي، او د تېرو دلايلو پر بنسټ يې لمانځل هم روا نه دي، دا که چيرته معلومه وي، او دا خو لا پرېږده چې د علماوو د صحيحو ويناوو پر بنسټ نا معلومه ده. او د هغه چا وينا چې وايي: چې هغه د رجب (بزرګې) د مياشتې اوه ويشتمه شپه ده، باطل قول دی چې په صحيحو احاديثو کې هيڅ بنسټ نه لري، او چا څه ښه ويلي:

تر ټولو غوره شيان هغه دي چې په لارښوونو ولاړ وي ... او تر ټولو بد شيان هغه دي چې نوي او بدعت وي.

له الله جل جلاله څخه سوال کوو چې موږ او ټولو مسلمانانو ته په سنتو د منګولو لګولو او پرې ثابت پاتې کېدلو توفيق راکړي، او له هغه څه مو وساتي چې د دې خلاف وي، هغه سخي او مهربان ذات دی.

وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

***

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحۡمَنِ الرَّحِيمِ

اتم پېغام:

د منسوب شوي وصيت د دروغوالي په اړه مهم خبرداری

د مسجد نبوي د خادم؛ شيخ احمد

د عبدالعزيز بن عبدالله بن باز له خوا له مسلمانانو څخه هر هغه چا ته چې دا لولي، الله تعالى دې دوی په اسلام سره وساتي، او موږ او دوی دې د جاهلانو د تورونو له شر څخه وساتي، آمين.

سلام عليکم ورحمة الله وبرکاته.

أَمَّا بَعْدُ:ما د مسجد نبوي خادم شيخ احمد ته منسوبه يوه وينا ولوستله چې سرليک يې و: (دا له مديني منورې څخه د نبوي مسجد د خادم شيخ احمد پېغام دې) چې پکې يې ويلي:

«زه د جمعې په شپه تر ناوخته ويښ وم او د قرآن کريم تلاوت مې کاوه، او د الله تعالى د ښکلو نومونو له لوستلو چې وزګار شوم د ويده کېدو لپاره چمتو شوم، نو ما داسې يو ښکلی وليد چې ځليدونکی رابنکاره شو، د الله جل جلاله رسول صلى الله عليه وسلم؛ چا چې مخلوقاتو ته د رحمت په توګه قرآني آيتونه او شريف احکام راوړي دي، زموږ سردار محمد صلى الله عليه وسلم، نو هغه وويل: ای شيخ احمده، ما وويل: لبيک يارسول الله ای د الله تر ټولو عزتمند مخلوقه! نو ماته يې وويل:

زه د خلکو د بدو کړنو له امله خجالت یم، او نشم کولی چې له خپل رب او ملاېکو سره مخ شم؛ ځکه چې له یوې جمعې څخه تر بلې پورې یو لک او شپیته زره کسان په داسې حال کې مړه شول چې اسلام یې نه و راوړی، بیا یې د ځینو هغو ګناهونو یادونه وکړه چې خلک پکې ښکیل شوي دي، بیا یې وویل: دا وصیت پر دوی د غالب او زورور ذات له لورې د رحمت په توګه دی. بیا یې د قیامت ځینې علامې یادې کړې، تر دې چې ویې ویل: شیخ احمده! پر دې وصیت یې خبر کړه، ځکه چې دا د تقدیر په قلم سره له لوح محفوظ څخه رانقل شوی او چا چې ولیکه یا له یو هېواد څخه بل هېواد ته یا یو کور څخه بل کور ته ولیږه، په جنت کې به ورته ماڼۍ ودانه شي، او چا چې ونه لیکه او یا یې و نه لیږه، نو د قیامت په ورځ به زما له شفاعت څخه محروم شي، او چا چې ولیکله او فقیر و، نو الله به یې غني کړي، که قرضداره و، الله به یې قرضونه خلاص کړي او یا یې ګناه کړې وه، الله تعالی به ده ته او د دې مور او پلار ته د دې وصیت په برکت ښښنه وکړي، او د الله تعالی کومو بندګانو چې ونه لیکله نو په دنیا او اخرت کې به مخ تورن وي. او درې ځلې یې وویل: و الله العظیم چې دا حقیقت دی، او که چیرته دې دروغجن وي نو الله تعالی دې له دنیا څخه کافر بوځي، او چا چې رښتیا وګڼله د اور له عذاب څخه به خلاص شي، او چا چې دروغ وګڼله کفر یې وکړ).

دا په رسول الله صلی الله علیه وسلم د دروغو جوړ شوي وصیت لنډیز و،

چې دا په دروغو جوړ شوی وصیت مو څو ځلې له څو

کلونو راپدیخوا اوریدلی و چې د خلکو په منځ وخت په وخت خپریده، او د عامو خلکو تر منځه ډیر خپور شوی و، او په الفاظو کې یې توپیر شتون لري، او په دروغو جوړوونکی یې وایي چې: هغه رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب کې لیدلی او دا وصیت یې ورته کړی، او پدې وروستۍ خپره شوې نسخه کې چې تا قدرمن لوستونکي ته مو وړاندې کړه، دروغجن انسان پکې ادعا کړې چې ده رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه مهال ولیده کله یې چې خوب ته چمتووالی نیوه، نو معنا یې دا ده چې هغه په ویښه لیدلی!

دې دروغجن په دې وصیت کې د ډیرو شیانو دعوا کړې ده، چې څرګند دروغ او روښانه باطل دي، چې ژر به د دې وینا له لارې ترې خبر درکړم ان شاء الله، او ما په تېرو کلونو کې هم پدې اړه د خلکو پاملرنه راړولې وه، او خلکو ته مې په ډاګه کړې وه چې دا روښانه دروغ او باطل دي، او کله مې چې دا وروستۍ خپره شوې نسخه ولیده نو په لیکلو کې متردد وم، ځکه چې بطلان یې ښکاره و او جوړوونکو یې د دروغو لوی جرات کړی و، او ما فکر نه کاوه چې باطلوالی به یې د هغه چا لخوا ومنل شي چې لږ بصیرت یا سالم فطرت ولري. خو ډیری وروڼو خبر کړم چې دا د ډیرو خلکو په منځ کې مشهوره شوې او په خپلو کې یې سره شریکه کړې ده او ځینو یې پرې باور درلود، لدې امله، راته مناسب ښکاره شوه چې زما په څېر خلکو ته اړینه ده چې په اړه یې د بطلان په موخه لیکل وکړي او دا چې دا په رسول الله صلی الله علیه وسلم تړل شوي دروغ دي، تر څو پرې څوک دوکه نه شي. او هر هغه

ځوک چې د علم او ایمان خاوند وي، که په دې (خبره/موضوع) غور او فکر وکړي، یا سالم فطرت ولري او د روغ عقل خاوندان وي؛ نو پوه به شي چې دا په ډیرو وجوهاتو دروغ او تور تړل دي.

او ما د شیخ احمد له یو خپلوان څخه د دې دروغجن وصیت په اړه پوښتنه وکړه چې شیخ احمد ته یې نسبت کیږي، نو هغه راته په ځواب کې وویل چې دا په شیخ احمد دروغ ویل شوي او هغه هیڅکله ندي ویلې، او یاد شیخ احمد ډیره موده مخکې مړ شوی، او که فرض کړو چې یاد شیخ احمد او یا بل ځوک له هغه څخه لوی کس دعوا وکړي چې هغه رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب کې یا په ویښه لیدلی او پدې وصیت سره یې ورته وصیت کړی، نو موږ به په یقیني توګه په ډیرو وجوهاتو سره پوه شو چې دروغ دي، یا دا چې شیطان ورته ویلي، نه رسول الله صلی الله علیه وسلم:

۱- لومړی وجه: رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه له وفات نه وروسته په ویښه نه لیدل کیږي، او ځوک چې له جاهلو صوفیانو څخه ادعا کوي چې هغه په ویښه پیغمبر صلی الله علیه وسلم ویني، یا دا چې هغه د زوکړې د لمانځلو محفل ته راځي او دې ته ورته باورونه؛ نو هغه تر ټولو بده تېروتنه کوي او له حده زیات دوکه شوی، او په لویه تېروتنه کې ښکېل شوی، او د کتاب، سنت او د علماوو د اجماع مخالفت یې کړی؛ ځکه چې مړي یوازې د قیامت په ورځ له خپلو قبرونو څخه راوځي، نه په دې دنیا کې. او ځوک چې د دې خلاف وایي هغه دروغجن دی، او دروغ یې ښکاره دي، یا دوکه باز

دی چې دوکه شوی او ګمراه شوی، هغه حق يې ندی پېژندلی چې سلفو صالحو پېژندلی و، او د رسول الله صلی الله عليه وسلم صحابه کرامو -رضوان الله عليهم- او په نيکۍ کې د هغوی پيروان پرې و، الله تعالی فرمايلي:

﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ۝١٥ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ۝١٦﴾

ژباړه: [بيا له هغه وروسته تاسو هرومرو مړه کېدونکي ياست.

بيا به تاسو هرومرو د قيامت په ورځ راپاڅول کيږئ]. [المؤمنون سورت: ۱۵، ۱۶ آيتونه]، او پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي:

«أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ».

ژباړه: «زه لومړی هغه څوک يم چې قبر يې څېرول کيږي او لومړی کس يم چې په قيامت کې به شفاعت کوونکی وي او هغه کس چې شفاعت يې منل کيږي». او په دې معنا سره ډېرې آيتونه او احاديث راغلي دي.

دويمه وجه: رسول الله صلی الله عليه وسلم، د حق پر خلاف هيڅ خبره نه کوي، نه د خپل ژوند او نه هم د خپلې مړينې په اړه. او دا وصيت په ډيری وجوهاتو د هغه د شريعت سره په ډاګه مخالفت لري - کوم چې راتلونکي دي- او هغه

صلی الله علیه وسلم ځیني وختونه په خوب کې لیدل کیږي، چا چې هغه مبارک په خوب کې ولیده نو هغه یې لیدلی دی. ځکه چې شیطان د هغه په څېره نه شي ښکاره کېدلی، لکه څنګه چې په صحیح حدیث کې راغلي دي، خو ټوله خبره د هغه چا په ایمان، ریښتیولۍ، عدالت، یادداښت، دینداریَ او امانت کې ده چې هغه -صلی الله علیه وسلم- یې په خپل شکل کې لیدلی او یا په بل کې.

که چېرته له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه کوم حدیث راغلی و چې هغه په خپل ژوند کې ویلي و، خو راویان یې ثقه، عادل، د ضبط خاوندان نه وي، نو باور پرې نه کیږي او نه د ثبوت په توګه کارول کیږي، یا دا چې د ثقه راویانو او د ضبط د خاوندانو له لارې روایت شوی وي خو د هغه چا د روایت خلاف وي چې له هغه څخه په حفظ کې پیاوړی او ثقه وي او مخالفت یې په دومره کچه وي چې د دواړو روایتونو جمع کول ناشوني وي، نو یو به یې منسوخ و چې عمل پرې نه کېده، او دویم به یې ناسخ و چې عمل پرې کېده، چې دا کار د هغه د شروطو له امله ممکن و، او که چیرته یې تر منځه جمع او یا نسخ ممکن نه وه نو د هغه چا د روایت لرې کول واجب دي چې حفظ یې لږ وي، عدالت یې کم، او دا حکم پرې کول چې دا شاذ دی عمل پرې نه کیږي.

نو د داسې وصیت به څه حال وي چې هغه خاوند یې نامعلوم دی چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه رانقل کړی او د راوي عدالت او امانتداري هم معلومه نه ده، نو په داسې حال کې خو حقیقت دا دی چې باید له پامه وغورځول

شي او هيڅ پاملرنه ورته ونه شي، حتى كه هيڅ شى يې د شريعت سره په ټكر كې نه وي، دا خو لا پريږده چې ډيرى داسې څه پکې دي چې بطلان يې په ګوته كوي او د الله په رسول صلى الله عليه وسلم د دروغو تړل شوى وصيت دى او داسې يو قانون پکې دى چې الله جل جلاله يې اجازه نه ده وركړې؟

او رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي:

«مَنْ قَالَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ؛ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ».

ژباړه: «چا چې پر ما داسې يو څه وويل چې ما نه وي ويلي؛ نو په دوزخ كې دې خپل ځاى وټاكي». او په دروغو د دې وصيت جوړونكي په رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه څه ويلي چې هغه نه دي ويلي، او په ښكاره توګه جدي دروغ يې پرې ويلي، نو كه په بيړه توبه ونه باسي او خلك بېرته د دې وصيت له دروغولى خبر نه كړي چې په رسول الله صلى الله عليه وسلم يې ويلي دي، نو شك نشته چې په لويه پيمانه د دې خطرناك ګواښ مستحق او حقدار شي! ځكه څوك چې په خلكو كې دروغ خپروي او دين ته يې نسبت وركوي؛ د هغه توبه تر هغه وخته پورې نه قبليږي چې هغه دروغ ښكاره نه كړي او خلكو ته يې په ډاګه نه كړي، ترڅو خلك پوه شي چې دروغ دي او بېرته ترې وګرځي، او دا دروغجن خپله دروغولي اعلان كړي، الله تعالى فرمايلي دي:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡتُمُونَ مَآ أَنزَلۡنَا مِنَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلۡهُدَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا

بَيَّنَّهُ لِلنَّاسِ فِي ٱلۡكِتَٰبِ أُوْلَٰٓئِكَ يَلۡعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلۡعَنُهُمُ
ٱللَّٰعِنُونَ﴿١٥٩﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ وَأَصۡلَحُواْ وَبَيَّنُواْ فَأُوْلَٰٓئِكَ أَتُوبُ عَلَيۡهِمۡ
وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴿١٦٠﴾﴾

ژباړه: (بېشکه کوم کسان چې زموږ نازلې کړل شوې روښانه لارښوونې او هدايات پټوي پس له هغه چې موږ هغه خلکو (بني اسرائيلو) ته په کتاب (تورات) کې روښانه کړل، دا هغه کسان دي چې الله پرې لعنت وايي او لعنت ويونکي (ملايکې، انسانان، پېريان او نور مخلوقات) هم پرې لعنت وايي.

مګر هغه کسان چې توبه يې وويستله (له شرکه او پټولو د نعمت څخه) او ځانونه يې جوړ (اصلاح) کړل او (هغه څه يې چې پټول) هغه يې بيان کړل، نو دا هغه کسان دي چې زه به ورته بخښنه وکړم او زه ښه توبه قبلوونکی، هميشه رحم کوونکی يم). [البقرة سورت: ۱۵۹، ۱۶۰ ايتونه]، نو، الله تعالی په دې مبارک آيت کې په ډاګه کړې: څوک چې له حق څخه يو څه پټ کړي، توبه يې نه صحيح کيږي مګر له سمونتيا او ښکاره کولو وروسته، او الله تعالی خپلو بندګانو ته دين بشپړ کړی او خپل نعمت يې پرې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په ليږلو او د هغه شريعت په بشپړولو سره پوره کړی دی چې الله تعالی يې ورته وحې کړې ده او هغه وخت يې وفات کړی چې دين يې ورته بشپړ او ښکاره کړی، لکه څنګه چې الله تعالی فرمايلي دي:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗا...﴾

ژباړه: (...نن ورځ مې ستاسو دين درته پوره کړی، خپل نعمت مې درباندې تمام کړی او همدغه اسلام مې ستاسو د دين په توګه درته غوره کړی دی...) [المائدة سورت: ۳ ايت].

او د دې دروغجن وصيت جوړونکی په ځوارلسمه پيړۍ کې راغلی، او غواړي چې خلک په يوې نوې عقيدې سره دوکه کړي، چې په پايله کې به يې هغه ځوک جنت ته ځي چې د هغه پر دين عمل وکړي، او هغه ځوک به په جنت حراموي او اور ته به يې ننباسي چې شريعت يې ونه مني. او غواړي چې دې وصيت ته له قرآن څخه لوی حيثيت ورکړي، ځکه په اړه يې ويلي چې: چا وليکله او له يو ھېواد څخه يې بل ته وليږله، يا يې له يو کور څخه بل کور ته وليږله؛ نو په جنت کې به ورته مانۍ جوړه شي، او چا چې ونه ليکله، يا يې ونه ليږله نو د رسول الله صلی الله عليه وسلم له شفاعت څخه به محروم شي، دا يو له بدو دروغو څخه دی، او د دې وصيت په دروغولۍ، د دې د جوړونکي په بې شرمۍ، په دروغ ويلو يې د لوی جرئت يو له روښانه دلايلو څخه دی؛ ځکه ځوک چې قرآن کريم وليکي او له يو هيواد څخه يې بل ته، يا له يو کور څخه يې بل ته ليږدوي او په قرآن عمل ونه کړي دومره فضيلت نه شي تر لاسه کولی، نو څنګه به يې د دې تهمت ليکونکي او له يو هيواد څخه بل هيواد ته ليږدوونکي ته تر لاسه کوي؟ او چا چې قرآن نه وي ليکلی او له يو ښار څخه

يې بل ته نه وي لېږدولی، بیا هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم له شفاعت څخه نه محرومېږي، پدې شرط چې پر هغه ایمان ولري او د شریعت پیروي یې وکړي. په دې وصیت کې یوازې دا یو تهمت د دې د باطلوالي او د هغې د خپرونکي د دروغو، د هغه د بې ادبۍ، حماقت او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د راوړل شوې لارښوونې له پوهیدو څخه د هغه د لرې والي ثرګندونه کوي.

په دې وصیت کې - د هغه څه سربیره چې یادونه یې شوې - نور مسایل هم شته، چې ټول یې باطل والی او دروغ په ګوته کوي، تر دی که جوړوونکی یې په ریښتیاوالي زر قسمونه - یا ډیر - هم وکړي، او یا ځان ته په لوی عذاب او سختې ربړونې سره خبرا هم وکړي چې دی ریښتینی دی، بیا به هم ریښتینی نه وي، او وصیت به یې سم نه وي، بلکې قسم په الله او بیا هم قسم په الله چې تر ټولو لوی او بدتر دروغجن دی او موږ پدې سره الله او حاضرې ملایکې ګواهان ګرځوو. او هر هغه مسلمان ګواه ګرځوو چې دا لیکنه لولي - او داسې ګواهي ورکوو چې د الله جل جلاله سره به پرې د قیامت په ورځ مخ کیږو چې: دا وصیت دروغ او په رسول الله صلی الله علیه وسلم تهمت دی، الله دې هغه څوک ذلیل کړي چې دا یې په دروغ جوړ کړی، او په هغه څه دې ورسره معامله وکړي چې مستحق یې وي.

او پرته له مخکنیو دلایلو نور ډیری دلایل شته چې باطلوالی یې په ګوته کوي لکه:

لومړی یې دا وینا چې: (له یوې جمعې څخه تر بلې پورې یو لک او شپېته زره خلک نامسلمانه مړه شوي)؛ ځکه دا وینا له غیبو څخه ده، حال دا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم له وفات څخه وروسته له هغه نه وحې قطع شوې ده او هغه په ژوند کې هم په غیبو نه پوهېده نو له مړیني وروسته به پرې څنګه پوه شي، دلیل یې د الله تعالی دا قول دی:

﴿قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمۡ عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ...﴾

ژباړه: (ووايه زه تاسي ته دا نه وایم چې له ما سره د الله خزانې دي او نه زه د غیبو علم لرم...) [الأنعام سورت: ۵۰ آیت]، او د الله تعالی دغه قول:

﴿قُل لَّا يَعۡلَمُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ ٱلۡغَيۡبَ إِلَّا ٱللَّهُ...﴾

ژباړه: (ورته ووايه: په آسمانو او ځمکه کې هیڅوك په غیبو نه پوهیږي مګر الله...) [النمل سورت: ۶۵ ایت]، او په صحیح حدیث کې له رسول الله ﷺ څخه روایت دی چې فرمایي:

«يُذَادُ رِجَالٌ عَنْ حَوْضِي يَوْمَ القِيَامَةِ، فَأَقُولُ: يَا رَبِّ! أَصْحَابِي أَصْحَابِي، فَيُقَالُ لِي: إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ، فَأَقُولُ كَمَا قَالَ العَبْدُ الصَّالِحُ: ﴿وَكُنتُ عَلَيۡهِمۡ شَهِيدٗا مَّا دُمۡتُ فِيهِمۡۖ فَلَمَّا تَوَفَّيۡتَنِي كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيۡهِمۡۚ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾

[المائدة: ۱۱۷]».

ژباړه: «د قیامت په ورځ به ځیني خلک زما له حوض څخه منع کړی شي، نو زه به ووایم: ای ربه! زما ملګري، زما ملګري. نو ماته به وویل شي: ته نه پوهېږې چې دوی له تا وروسته څه بدعتونه رامینځته کړي دي. نو زه به هغه ووایم لکه صالح بنده چې ویلي وو: (او زه په دوی باندې ګواه وم تر څو پورې چې زه په دوی کې موجود وم، نو کله چې تا زه واخیستلم (، نو) هم ته پر دوی نګهبان وې او ته په هر شي باندې ګواه یې).

دویم: له هغو دلایلو چې د دې وصیت پر بطلان دلالت کوي، او دا چې دروغ دی، د هغه دا خبره ده چې وایي: (چا چې دا ولیکله او غریب و، نو الله تعالی به یې شتمن کړي، یا پوروړی و، الله تعالی به یې پور ادا کړي، یا یې ګناه کړې وي، الله تعالی به هغه او د هغه مور او پلار ته د دې وصیت له برکته مغفرت وکړي) تر پایه. دا یو له سترو دروغو او د دې د جوړونکي په دروغوالي ښکاره دلیل او د الله تعالی د بندګانو په مخ کې د هغه د بې شرمۍ څرګند ثبوت دی، ځکه چې دا درې شیان یوازې د قرآن کریم په لیکلو سره هم نه تر لاسه کیږي، نو هغه څوک به یې څنګه تر لاسه کړي چې دا دروغجن وصیت یې لیکلی وي! دا خبیث یوازې غواړي خلک مغشوش کړي او پدې وصیت سره یې وتړي؛ تر څو یې ولیکي او په دې ادعا شوي فضیلت ټینګ پاتې شي، او هغه اسباب پرېږدي چې الله پاک خپلو بندګانو ته ټاکلي او د

شتمنی، پورونو ادا کولو او ګناهونو بخښلو لپاره یې وسیله ګرځولې ده. نو موږ د ذلت او د خواهشاتو د اطاعت کولو له اسبابو او شیطان څخه په الله پناه غواړو.

دریم ځیز چې د دې د وصیت د باطوالي ښودنه کوي د هغه دا وینا ده چې: (او چا چې د الله له بندګانو څخه و نه لیکه؛ نو په دنیا او اخرت کې به یې مخ تور وي). دا هم یو له تر ټولو بد دروغ دي او د دې د وصیت د بطلان او د هغه د جوړونکي د دروغو یو له څرګندو ثبوتونو څخه دی. څنګه د یو هوښیار انسان په ذهن کې دا جواز لرلی شي چې دا وصیت ولیکي، کوم چې په څوارلسمه پیړۍ کې د یو نامعلوم سړي لخوا راوړل شوی او د الله په رسول -صلی الله علیه وسلم- یې جعلي جوړ کړی، او وایي چې چا ونه لیکه نو په دنیا او آخرت کې به یې مخ تور وي، او چا چې ولیکه له غریبۍ نه وروسته به شتمن شي، او له هغو پورونو نه به خلاص شي پرې اوښتي وو، او کوم ګناهونه یې چې کړي ورته به وبښل شي!

پاکي ده تا لره ای الله، یقینا چې دا لوی بهتان دی!! او شواهد او واقعیت د دې تور پورې کوونکي په دروغو او د الله تعالی پر وړاندې یې په جرأت کولو او له الله څخه په حیا نه کولو شاهدي ورکوي، ځکه ډیری خلک دي چې دا وصیت یې نه دی لیکلی خو مخونه یې تور نه شول، او دا دی ډیر خلک شته چې یوازې الله تعالی ته یې شمېر معلوم دی چې په ډیرو ځلو یې دا وصیت لیکلی، نو قرض یې ادا نه شو، او لا غریب پاتې دي، نو د زړونو له اوښتو او زنګ وهلو څخه په الله پنا غواړو. نو دا صفتونه او سزاګانې په شریعت کې د هغه چا

لپاره نه دي بيان شوي چې غوره او لوی کتاب؛ قرآن کريم يې ليکلی، نو هغه څوک به يې څنګه ترلاسه کړي چې يو داسې دروغجن وصيت يې ليکلی چې ډول ډول باطل او کفري جملې پکې کارول شوي وي، پاکې ده الله لره!! الله جل جلاله څومره حليم ذات دی چې د داسې يو زړور دروغجن پر وړاندې صبر کوي.

څلورمه چاره: چې د دې دروغجن وصيت ښکارندوي کوي او د باطلو باطل او ښکاره دروغ يې ثابتوي د هغه دا وينا ده (او څوک چې پرې باور وکړي له عذاب څخه نجات مومي او چا چې دروغ وګڼله کافر شو). دا هم په دروغ ويلو کې لوی جرأت او تر ټولو ناوړه باطل دی، چې دا دروغجن ټولو خلکو ته بلنه ورکوي تر څو يې په دروغو باور وکړي، او دعوا کوي چې په دې سره خلک له اور څخه نجات مومي او دا چې چا دروغ وګاڼه کافر شو. قسم په الله چې دې دروغجن انسان په الله ډير لوی دروغ وويل، او قسم په الله چې ناحقه خبره يې کړې ده، ځکه چا چې تصديق کړ هغه د دې وړ دی چې کافر شي؛ نه هغه څوک چې دروغ يې ګڼلی، ځکه چې تور، باطل او داسې دروغ دي چې هيڅ اساس نه لري، او موږ الله شاهد ګرځوو چې دروغ دي، او دا چې ويونکی يې دروغجن دی، غواړي چې خلکو ته داسې يو دين وښايي چې الله تعالی يې اجازه نه ده کړې، او په دين کې يې داسې يو څه ورګډ کړي چې له هغه څخه نه وي، حال دا چې الله تعالی دې امت ته لدې نه څوارلس پيړۍ وړاندې خپل دين پوره او بشپړ کړی، نو، لوستونکو ورونو، خبردار اوسئ، او په داسې

درواغجنو خبرو باور مه کوئ او په خپلو منځونو کې يې مه خپروئ، ځکه حق داسې يوه رڼا لري چې لټونکی يې په پيدا کولو کې نه غلطيږي، نو حق په خپلو شواهدو سره ولټوئ او له علماوو څخه د هغه څه په اړه پوښتنه وکړئ چې تاسو ته ناڅرګند وي او د درواغجنو په قسمونو ونه غوليږئ، ځکه چې لعنتي ابليس ستاسو مور او پلار؛ آدم او حوا ته قسم خوړلی و چې هغه د دوی يو له مخلصو نصيحت کوونکو څخه دی، حال دا چې هغه تر ټولو لوی غدار او تر ټولو لوی دروغجن دی، لکه چې الله تعالی د هغه په اړه فرمايلي:

﴿وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ ٱلنَّـٰصِحِينَ۝٢١﴾

ژباړه: (او قسم يې وخوړ چې زه مو خير غوښتونکی يم). [الأعراف سورت: ۲۱ ايت]. نو له هغه سره محتاط اوسئ او له درواغجنو پلويانو يې ډډه وکړئ؛ ځکه چې هغه او دوی په دروغو زيات قسمونه خوري، ژمنې ماتوي، خلکو ته پستې خبرې کوي تر څو يې ګمراه کړي! او هغه څه چې دې دروغجن انسان يې د منکراتو د راڅرګنديدو په اړه يادونه کړې يو حقيقت دی چې قرآن کريم او پاکيزه سنت يې په اړه ټينګ خبرداری ورکړی، او په دوی دواړو کې لارښوونه او کفايت دی.

او د قيامت د نښانو په اړه يې چې کومه وينا کړې ده نو په نبوي احاديثو کې يې په اړه يادونه شوې او قرآن کريم هم ځينو هغو ته اشاره کړې ده، نو که څوک غواړي په اړه يې پوه شي، نو د سنت په کتابونو، د علم او ايمان د خاوندانو په تاليفاتو

کې دې په اړه پلټنه وکړي، او خلک د داسې درواغو او غولوونکو ویناوو بیانولو ته اړتیا نه لري چې د خلکو د دوکه کولو لپاره پکې حق له باطل سره ګډ شوی وي. الله تعالی دې ما، تاسو او ټول مسلمانان د شیطانانو له شر، د ګمراهانو له وسوسو، د ګمراهانو له انحراف او د الله تعالی د دروغجنو دښمنانو له دوکې څخه وساتي؛ هغه کسان چې غواړي د الله رڼا په خپلو خولو سره مړه کړي او خلک د خپل دین په اړه مغشوش کړي، حال دا چې الله تعالی خپلې رڼا لره بشپړوونکی او د خپل دین ملاتړ کوونکی دی، حتی که د الله دښمنان چې شیطانان، او له کافرانو او ملحدانو څخه یې پیروان له دې څخه کرکه ولري. او موږ له الله تعالی څخه سوال کوو چې د مسلمانانو حالات سم کړي، او پر دوی له حق څخه د پیروۍ او پرې ثابت پاتې کېدلو لورینه وکړي او له ټولو ګناهونو څخه الله -جل جلاله- ته د توبې وېستلو توان ورکړي، بېشکه چې هغه ذات توبه قبلوونکی، مهربان او پر هرڅه څواکمن دی. او زموږ لپاره الله تعالی کافي دی، او نشته له ګناه څخه ګرځېدل او نه څواک مګر د الله په توفیق.

والحمد لله رب العالمین، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله الصادق الأمین، وعلى آله وأصحابه وأتباعه بإحسان إلى یوم الدین.

***

ps۳۹۷v ٤,٠- ٢٠٢٦/٠٨/١٧

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages.